

Kızılırmak Nehri drenaj sisteminin kuruluş yaşı hakkında yeni bulgular, Kapadokya Bölgesi

New findings about the formation age of Kızılırmak River drainage system, Cappadocia Region

Uğur Doğan^{a1}, Çetin Şenkul^b

^aAnkara Üniversitesi Coğrafya Bölümü, 06100 Sıhhiye-Ankara

^bSüleyman Demirel Üniversitesi Coğrafya Bölümü, Isparta

ÖZET

Kızılırmak, Türkiye topraklarında denize dökülen en uzun (1355 km) nehirdir. Sivas doğusundan kaynağını alan nehir, yarı kurak iklime sahip olan İç Anadolu Bölgesi'nin platoları içerisinde geniş bir yay çizdikten sonra kuzeye yönelir ve Samsun'dan Karadeniz'e dökülür. Nehrin izlediği bu yol büyük ölçüde neotektonik dönemde oluşmuş aktif fay kuşakları tarafından belirlenmiştir. Bu çalışma Kızılırmak vadisinin Kapadokya bölgesinde kalan kesiminde yapılmıştır. Nehir bu sahada paleotektonik dönemdeki genişleme rejimi denetiminde çökelmiş olan Geç Orta Miyosen- Pliyosen ignimbirit aratabakalı akarsu-göl sedimanı içerisine vadisini kazmıştır. Önceki bir çalışma Kızılırmak drenaj sisteminin kuruluşunun, Geç Orta Miyosen- Pliyosen yaşlı volkano-sedimanter birimleri üzerleyen ve bölgesel bir anahtar düzey özelliği taşıyan Valibabatepe ignimbiritinin (2.52 My) oluşumundan sonra, fakat terselmiş yankolun oluşumundan önceki (~2.6-2.1 milyon yıl arası) bir zaman dilimi içinde gerçekleşmiş olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada Kızılırmak drenaj sisteminin oluşum zamanının kesin olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada Kızılırmak Nehri'nin en eski veya ilk yatak ve taşkınovası deposu Valibabatepe ignimbiritinin altında bulundu. Bu nedenle, Kızılırmak drenaj sisteminin günümüzden ~2.6 My önce oluştuğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kızılırmak Nehri, drenaj sistemi kuruluşu, Kapadokya, Kuvaterner, Valibabatepe ignimbiriti

ABSTRACT

The Kızılırmak is the longest river that reaches the sea in Turkey (1355 km). Its source is east of Sivas province and it draws a large arc on the semi-arid plateaus of Central Anatolia, turns north and reaches the Black Sea in Samsun province. The route which the river follows was determined by the active fault zones formed mainly in the neotectonic period. This study has been carried out in the Kızılırmak valley at the Cappadocia region. In this region the river incised its valley into Late-Middle Miocene and Pliocene ignimbrite intercalated fluvial-lacustrine sedimentary deposits as a result of an extension regime in the paleotectonic period. A previous study suggest that the formation time of the Kızılırmak drainage system occurred after the Valibabatepe ignimbrite (2.52 Ma), which is the regional key horizon, overlay the late-Early Miocene and Pliocene volcano-sedimentary units and before the formation of the reversed tributary (between ~2.6-2.1 Ma average time span). In this study, it was

¹ İletişim Yazarı: Uğur Doğan, e-posta: geoankara@gmail.com

aimed at obtaining absolute formation age of the Kızılırmak River drainage system. In this study the oldest or first channel and floodplain deposits of the Kızılırmak River has found below the Valibabatepe Ignimbrite. Therefore we determined that the Kızılırmak drainage system occurred before ~2.6 Ma ago.

Keywords: Kızılırmak River, drainage system formation, Cappadocia, Quaternary, Valibabatepe ignimbrite